

Presentation för grundlagsutskottet den 6 maj 2025

Lag om statens ämbetsverk på Åland

- För snäv uppgiftsbeskrivning
 - Tillsyn över socialvården inom rikets lagstiftningsbehörighet (tvångsåtgärder inom barnskydd, specialomsorg och äldreomsorg)
 - Behörighet för läkare på Åland att t.ex. utföra uppgifter inom administrativa ingrepp i den personliga friheten och tillsynen av dessa åtgärder saknar rättsgrund på Åland
- Beredskapsfrågorna
 - Samordningen mellan landskapet och staten ska regleras i självstyrelselagen inte i rikslagstiftning
- Förhållandet till grundlagen
 - Grundlagsutskottet bör vara tydlig med att den åländska självstyrelsen inte vilar på grundlagen utan på självstyrelselagen och internationell rätt
- Landshövdingen
 - Landshövdingen på Åland regleras uttömmande i självstyrelselagen och förändringar eller kompletteringar bör ske i självstyrelselagen (en av frågorna i den pågående självstyrelselagsrevisionen)

Övriga lagförslag

- Många överenskommelseförordningar måste göras om innan lagstiftningen träder i kraft.
- Övergångsbestämmelser i rikslagstiftning medför inte att överenskommelseförordningar automatiskt förblir i kraft om grunden/lagbestämmelsen som överenskommelseförordningen baserar sig på upphävs.
- Hittills har det inte funnits någon dialog under beredningen av regionförvaltningsreformen.
- Följande överenskommelseförordningar måste åtminstone ändras:
 - Republikens presidents förordning om skötseln på Åland av vissa uppgifter enligt lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (FFS 478/2024).
 - Republikens presidents förordning om skötseln på Åland av vissa förvaltnings- och tillsynsuppgifter avseende behörighetskrav och yrkesutövning för yrkesutbildade personer inom socialvården (FFS 662/2020).
 - Republikens presidents förordning om vissa förvaltningsuppgifter inom hälso- och sjukvården i landskapet Åland (FFS 1179/2009).
 - Republikens presidents förordning om skötseln på Åland av förvaltningsuppgifter som gäller Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfondens nationella program (FFS 949/2023) som avser Närings-, trafik- och miljöcentralernas gällande uppgifter.

Dialogen med finansministeriet

- Landskapsregeringen tvingas konstatera att dialogen i ärendet hade kunnat vara bättre.
- Landskapsregeringen kan konstatera att de synpunkter som framförts till finansministeriet gällande förslaget till väsentliga delar inte beaktats.
- Det här är olyckligt då Åland i hög utsträckning berörs av rikets reform av statens regionförvaltning samt eftersom det är viktigt att säkerställa att reformen inte får olyckliga konsekvenser för Åland då organisationsstrukturen är olika på Åland och i resten av landet.

Reformen sätter rättssäkerheten på spel

- Det är viktigt att båda parter (både landskapet och riket) är överens om hur frågor ska hanteras efter att lagpaketet trätt i kraft för rättssäkerheten och för att de myndigheter som ska sköta uppgifterna har ett tydligt stöd i lag att sköta uppgifterna i fråga.
- Man måste ha förhandlat de nya överenskommelseförfordningarna och hanterat lagförslagen så att rättssäkerheten t.ex. vad gäller administrativa ingrepp i den personliga friheten säkerställs på Åland.
- Landskapsregeringen anser att situationen nu är sådan att det är **tveksamt om riksdagen kan anta lagpaketet i nuvarande form** – utan att dessa frågor hanterats. Det finns en uppenbar risk att rättsgrunden för att sköta vissa uppgifter på eller för Åland försvinner så som efter välfärdsreformen.

Skillnader i organisationsupplägg

Verksamhet	Finland	Åland
Daghemsverksamhet	kommunerna	kommunerna
Grundskola	kommunerna	kommunerna
Gymnasieskola	kommunerna	landskapet
Högskoleutbildning	staten	landskapet
Hälsö- och sjukvård	välfrädsområde	landskapet
Socialvård	välfrädsområde	kommunerna
Äldreomsorg	kommunerna	kommunerna
Polis	staten	landskapet
Smittskydd	välfrädsområde	landskapet
Administrativa ingrepp i den personliga friheten	Välfrädsområde	staten
Sjukhusapotek	Välfrädsområde/sjukvårdsdistrikt	?